RA05

SIONIZMUS: VZNIK, SMERY A ODPORCOVIA

Programy, inštitúcie a sporné predstavy budúcnosti

ILUSTROVANÝ DOKUMENTÁRNY SPRIEVODCA

Pramenné porovnanie národných programov, ich kritikov a Beterových tvrdení.

1882–1948 · Národný domov · štátnosť · občianstvo · práva

Tempus omnia revelat.

Prvé vydanie · 11. október 2026 · v1.0

www.peterdavidbeter.com · Me & Zen · Colombine Michelangelo

Jedno slovo, štyri roviny

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

VIERA

Čomu človek verí a ku ktorej náboženskej komunite patrí?

NÁRODNÝ PROGRAM

Akú podobu spoločného života navrhuje?

ŠTÁT

Kto má právomoc a koho zastupuje?

KONKRÉTNY ČIN

Čo urobil konkrétny aktér a aký je doklad?

Jedna identita nemôže zodpovedať všetky štyri otázky.

Zdroje: S03, S08, S19

1882–1897: otázka sa ešte formuje

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

PINSKER

Svojpomoc a otvorené územné možnosti.

HERZL

Politické zabezpečenie a hospodárska organizácia.

BAZILEJ

Prijatý program domova v Palestíne, nie hotová ústava budúcnosti.

Neskorší výsledok nesmie prepísať skoršiu otvorenú otázku.

Zdroje: S01, S02, S03

Herzl: čítať aj napätia

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

INŠTITÚCIE

Politický cieľ a hospodárska spoločnosť majú rozdielne úlohy.

SLOBODA

Odmietnutie teokracie nie je totožné s neskoršou štátnou praxou.

KRITICKÁ OTÁZKA

Ako sa deklarovaná sloboda zlučuje s autorovým imperiálnym jazykom?

Program nie je dôkazom svojho uskutočnenia.

Zdroje: S02

Bazilejský program: štyri prostriedky

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

01 / OSÍDĽOVANIE

Podpora praktického usadzovania.

02 / ORGANIZÁCIA

Spolupráca podľa zákonov štátov.

03 / VEDOMIE

Posilňovanie národnej príslušnosti.

04 / DIPLOMACIA

Získavanie súhlasu vlád.

Cieľ, nástroj a výsledok skúmajme oddelene.

Zdroje: S03

Kultúrne centrum a štát

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

AHAD HA’AM

Kritika predstavy okamžitého materiálneho riešenia štátom.

DIASPÓRA

Centrum má pôsobiť aj na komunity, ktoré zostanú inde.

OTVORENÁ OTÁZKA

Kultúrny vplyv a donucovacia moc štátu nie sú totožné.

Vnútorný nesúhlas je súčasť dejín, nie chyba v príbehu.

Zdroje: S04

Tri ľavicové pozície nie sú jedna

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

BOROCHOV

Spája národný cieľ so sociálnou otázkou.

BUND

Autonómia a jidiš; neskoršie frakcie treba sledovať osobitne.

LENIN

Polemizuje s Bundom aj sionizmom.

Zhodné slovo socialistický nepreukazuje spoločné velenie.

Zdroje: S05, S06, S07

Dva reformné programy

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

1885 / PITTSBURGH

Náboženské spoločenstvo, nie očakávaný návrat.

1937 / COLUMBUS

Domov a útočisko v Palestíne spolu s občianskou vernosťou inde.

HRANICA DOKLADU

Prijatý text nie je prieskum každého člena.

Dejiny jedného smeru obsahujú zmeny.

Zdroje: S08, S09

Náboženská podpora aj odpor

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

REINES

Lindellov výklad: praktická ochrana a odlíšenie vykúpenia.

TORAH JEWS

Vlastné odmietnutie štátnosti na základe náboženského výkladu.

NEZOVŠEOBECŇOVAŤ

Dve stanoviská neudávajú pomer názorov všetkých ortodoxných Židov.

Text → výklad → komunitná autorita → politický záver.

Zdroje: S11, S12

Občianstvo a podpora zvonka

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

MONTAGU

Obava, že národný projekt poškodí občiansku rovnosť Židov inde.

BLACKSTONE

Nežidovská petícia spája útočisko s náboženským a politickým zdôvodnením.

SKÚŠKA

Motivácia vysvetľuje postoj; sama nepreukazuje všetky jeho následky.

Autorovu predpoveď neprepisujme na overenú udalosť.

Zdroje: S10, S13

Praktická činnosť: viac než prejavy

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

HADASSAH

Ženská organizácia a skorá zdravotnícka činnosť.

PRAMEŇ

Vlastný inštitucionálny opis musí byť takto označený.

DVE OTÁZKY

Zdravotnícka pomoc sama nerozhoduje spor o suverenitu.

Pomoc možno uznať bez automatického schvaľovania každej politiky.

Zdroje: S26

Balfour: práva nie sú formulované rovnako

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

NÁRODNÝ CIEĽ

Domov židovského ľudu v Palestíne.

OCHRANNÉ VETY

Občianske a náboženské práva nežidovských komunít; postavenie Židov inde.

ČO LIST NIE JE

Nie súkromná vlastnícka listina Rothschildovej rodiny.

Adresát, záväzok a vlastník nie sú to isté.

Zdroje: S14

Mandát: verejná právomoc nie je súhlas všetkých

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

INŠTITÚCIE

Vymedzená úloha agentúry a mandátnej správy.

PODMIENKY

Prisťahovalectvo a usadzovanie sú spojené s ochrannými záväzkami.

PRAKTICKÝ TEST

Ako sa záruky vymáhali a kto mohol rozhodnutia napadnúť?

Dokument môže existovať aj bez súhlasu dotknutých obyvateľov.

Zdroje: S15

Palestínska delegácia: vlastný hlas

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

1922

Reprezentatívna vláda a odmietnutie národného domova.

PRÁVA

Deklarované menšinové a náboženské záruky treba tiež preverovať v praxi.

ROVNAKÁ METÓDA

Politické námietky nezmenia sprievodné stereotypy na fakty.

Obyvatelia nemajú byť iba objektom cudzích plánov.

Zdroje: S16

Železný múr: napätie v jednom texte

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

STRATÉGIA

Sila namiesto očakávania dobrovoľného súhlasu.

PRÍSĽUB

Neskoršia dohoda a deklarovaná rovnosť.

OTÁZKA

Ako sa má zaručiť rovnosť pri uskutočňovaní projektu proti odporu?

Nepopierať deklarované práva; nezamlčať donucovaciu metódu.

Zdroje: S17

Biltmore a jazyk povojnového poriadku

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

1942

Explicitnejšia požiadavka židovského Commonwealthu.

KONTEXT

Vojna proti nacizmu a predstava budúceho usporiadania.

FRÁZA NIE JE DÔKAZ

New world order v programe sám nepreukazuje tajné riadenie sveta.

Každé silnejšie tvrdenie potrebuje ďalší doklad.

Zdroje: S18

Ihud: iná politická architektúra

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

SPOLOČNÉ USPORIADANIE

Binacionálny návrh namiesto výlučnej národnej suverenity.

PARITA A ARBITRÁŽ

Ochrana pred prevahou; otázka riešenia patovej situácie.

NEUSKUTOČNENÝ NÁVRH

Je dokladom existencie alternatívy, nie zárukou jej úspechu.

Dejiny možností nie sú totožné s dejinami výsledku.

Zdroje: S19

1948: práva a ľudské dôsledky

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

DEKLARÁCIA

Prísľuby rovnosti treba odlíšiť od ich uskutočnenia.

ÚTOČISKO

Povojnová skúsenosť židovských preživších vysvetľuje naliehavosť bezpečia.

VYSÍDLENIE

Bernadotteho správa dokumentuje utečeneckú núdzu; nejde o konečný súčet vojny.

Utrpenie jednej skupiny nevymaže práva druhej.

Zdroje: S20, S28, S29

Kritika, identita a dve definície

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

IHRA / JDA

Rámce sa prekrývajú, no nie sú totožné.

KONKRÉTNY VÝROK

Určme adresáta, kontext a presný obsah.

DÔKAZY

Politickú námietku nezamieňajme s kolektívnym obvinením podľa pôvodu.

Odmietnuť nenávisť neznamená zakázať skúmanie politiky.

Zdroje: S21, S22

Beterova os: čo by muselo byť doložené?

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

VÝROK

Presný prepis dokladá, čo autor tvrdí.

VZŤAH

Kontakt alebo financovanie potrebuje vlastný záznam.

RIADENIE

Dedičný pôvod ani zhodná fráza nepreukazujú spoločné velenie.

Neskorší súhrn nie je automaticky druhým nezávislým svedkom.

Zdroje: S23, S24, S25

Záver: päť pravidiel presnosti

Opätovne použitá ilustrácia AI zo série — nie rekonštrukcia tejto udalosti

AUTOR A ČAS

Nevkladať neskorší výsledok do skoršieho programu.

ROZDIELY

Rozlišovať vieru, hnutie, organizáciu a vládu.

PRÁVA

Čítať prísľuby spolu s dôkazmi ich dôsledkov.

KONTROLA

Preverovať tvrdenia podporovateľov aj odporcov.

ZODPOVEDNOSŤ

Neprenášať konkrétny čin na celý národ alebo jeho potomkov.

Tempus omnia revelat.

Zdroje: S02, S16, S19, S23

Pramenný kľúč / 1

Kódy odkazujú na rovnaké pramene ako úplná štúdia. Tá uvádza použité pasáže, preklady a obmedzenia prístupu.

S01 / Leon Pinsker · Auto-Emancipation
1882
https://jewishvirtuallibrary.org/jsource/Zionism/pinsker.html

S02 / Theodor Herzl · The Jewish State
1896; English edition reproduced by Project Gutenberg
https://www.gutenberg.org/files/25282/25282-h/25282-h.htm

S03 / Basel Programme · reproduced by Gotthard Deutsch, Jewish Encyclopedia
1897; encyclopedia 1901–1906
https://www.jewishencyclopedia.com/articles/2612-basel-program

S04 / Ahad Ha’am · The Jewish State and Jewish Problem
1897
https://en.wikisource.org/wiki/The_Jewish_State_and_Jewish_Problem

S05 / Ber Borochov · The National Question and the Class Struggle
1905
https://www.marxists.org/archive/borochov/1905/national-class.htm

S06 / V. I. Lenin · The Position of the Bund in the Party
1903
https://www.marxists.org/archive/lenin/works/1903/oct/22a.htm

S07 / YIVO Archives · Bund Archives, RG 1400
Archival finding aid
https://yivoarchives.yivo.org/index.php?id=33762&p=collections/controlcard

S08 / Reform rabbis · Pittsburgh Platform
1885
https://www.ccarnet.org/rabbinic-voice/platforms/article-declaration-principles/

S09 / CCAR · Guiding Principles of Reform Judaism (Columbus Platform)
1937
https://www.ccarnet.org/rabbinic-voice/platforms/article-guiding-principles-reform-judaism/

S10 / Edwin Montagu · Memorandum on the Anti-Semitism of the Present Government
23 August 1917
https://jewishvirtuallibrary.org/montagu-memo-on-british-government-s-anti-semitism

Pramenný kľúč / 2

Kódy odkazujú na rovnaké pramene ako úplná štúdia. Tá uvádza použité pasáže, preklady a obmedzenia prístupu.

S11 / Yosef Lindell · Toward a More Pragmatic Redemption: The Practical Zionism of Rabbi Yitzhak Yaakov Reines
Conversations, issue 37
https://www.jewishideas.org/article/toward-more-pragmatic-redemption-practical-zionism-rabbi-yitzhak-yaakov-reines

S12 / Torah Jews · The Three Oaths
Web statement; accessed 11 October 2026
https://www.torahjews.org/the-three-oaths

S13 / William E. Blackstone and signatories · Blackstone Memorial
1891
https://www.lifeinmessiah.org/blackstone-memorial

S14 / British government · Balfour Declaration
2 November 1917
https://avalon.law.yale.edu/20th_century/balfour.asp

S15 / League of Nations · Mandate for Palestine
1922
https://avalon.law.yale.edu/20th_century/palmanda.asp

S16 / British government and Palestine Arab Delegation · Cmd. 1700 correspondence and policy statement
1922
https://monbalagan.com/images/sources/1922_Livre_blanc_Churchill_EN_FR.pdf

S17 / Vladimir Jabotinsky · The Iron Wall; Ethics of the Iron Wall
4 and 11 November 1923
https://jewishvirtuallibrary.org/jsource/Zionism/ironwall.html

S18 / Biltmore Conference · Biltmore Programme
11 May 1942
https://content.ecf.org.il/files/M00057_BiltmoreProgram1942English.pdf

S19 / Judah L. Magnes / Ihud · Testimony before UNSCOP, A/AC.13/P.V.30
14 July 1947
https://www.marxists.org/subject/israel-palestine/ihud/ihud-testimony-un.pdf

Pramenný kľúč / 3

Kódy odkazujú na rovnaké pramene ako úplná štúdia. Tá uvádza použité pasáže, preklady a obmedzenia prístupu.

S20 / People’s Council · Declaration of the Establishment of the State of Israel
14 May 1948
https://avalon.law.yale.edu/20th_century/israel.asp

S21 / IHRA · Working Definition of Antisemitism
26 May 2016
https://www.aseca.gov.au/resources/defining-antisemitism

S22 / Jerusalem Declaration on Antisemitism
25 March 2021
https://jerusalemdeclaration.org/

S23 / Peter David Beter · Audio Letter 50
30 September 1979
https://www.peterdavidbeter.com/docs/all/dbal50.html

S24 / Peter David Beter · Audio Letter 67
25 August 1981
https://www.peterdavidbeter.com/docs/all/dbal67.html

S25 / Audio Books Inc. · Bird’s-Eye View, excerpt from Audio Letter Reference Digest
1983
https://www.peterdavidbeter.com/docs/all/dbeye.html

S26 / Hadassah · Our History
Institutional historical account
https://www.hadassah.org/about/history

S27 / Ber Borochov · The Question of Zion and Territory
1905; translated excerpts
https://www.marxists.org/archive/borochov/1905/zion-territory.htm

S28 / United States Holocaust Memorial Museum · Displaced Persons
Historical overview
https://encyclopedia.ushmm.org/content/en/article/displaced-persons

S29 / Folke Bernadotte · Conclusions from Progress Report of the UN Mediator on Palestine, A/648
Signed 16 September 1948
https://avalon.law.yale.edu/20th_century/decad170.asp